

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/116/2023
Identifikačné číslo spisu:	6717203794
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6717203794.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. M., narodenej XX. X. XXXX, V., N. XXXX/XX, zastúpenej Lion Law Partners s.r.o., Banská Bystrica, Komenského 14A, IČO: 36 862 461, proti žalovanému F. M., narodenému XX. F. XXXX, Z., Z. XXX/XX, zastúpenému Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária s.r.o., Zvolen, Trhová 992/1, IČO: 50 492 934, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9Pc/7/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. apríla 2022 sp. zn. 15CoP/49/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 14. 8. 2020 č.k. 9Pc/7/2017-921 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej aj „BSM“) tak, že (I.) do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal hnutelné veci spolu v zostatkovej hodnote 3 330 eur, (II.) do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal hnutelné veci spolu v zostatkovej hodnote 5 250 eur, (III.) do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal nehnuteľnosti (tam špecifikované) v hodnote 285 000 eur s tým, že (IV.) žalovaný sa stáva preberateľom záväzku zo zmluvy o splátkovom úvere v zostatku 40 160,92 eura, (V.) uložil žalovanému povinnosť vyplatiť žalobkyni na vyrovnanie jej podielu sumu 90 512,60 eura do 60-tich dní od právoplatnosti rozsudku a (VI.) žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie zdôvodnil rozhodnutie tým, že vychádzal z princípu parity. Cenu nehnuteľností ustálil na sumu 285 000 eur tak, ako to uvádzala žalobkyňa. Nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného, ktorý nehnuteľnosti užíva od ukončenia spolužitia so žalobkyňou, od rozvodu manželstva uplynuli viac ako tri roky. Zo spoločných prostriedkov patriacich do masy BSM bola vynaložená čiastka 34 200 eur na podnikanie žalovaného v súvislosti so vznikom a činnosťou spoločnosti KAZUMA, s.r.o., teda na výlučný majetok druhého manžela. Súd zohľadnil aj čiastku 23 888,78 eura ako sumu, ktorú je povinná žalobkyňa nahradiť žalovanému z titulu toho, čo žalovaný uhradil a uhradí zo svojho na spoločný úver, keď obidve strany od začiatku súdneho konania navrhovali

prikázať tento spoločný záväzok do výlučného záväzku žalovaného.

1.2. Súd prvej inštancie uviedol, že sporná medzi stranami bola otázka vnosov do BSM. Žalobkyňa preukázala vynaloženie sumy 47 467,31 eura zo svojho majetku na spoločné nehnuteľnosti, z toho 5 974,91 eura získala z predaja zdedenej garáže v Banskej Bystrici, 8 298,48 eura získala darom od svojho otca (čo jej otec ako svedok potvrdil) a z predaja bytu v Banskej Bystrici získala 36 513,31 eura, avšak od týchto prostriedkov súd odpočítal sumu 3 319,39 eura vynaloženú v roku 2004 na kúpu iného bytu v Banskej Bystrici, keďže žalobkyňa nepreukázala, z akých finančných zdrojov financovala zakúpenie tohto bytu a nepreukázala ani svoje tvrdenia o dare od starej matky v sume 100 000 Sk, o dare od matky v takej istej sume, ani o dare od svojho otca v sume 500 000 Sk, keď svedeckou výpoveďou jej otca táto skutočnosť nebola bez pochyby preukázaná a jeho výpoveď nevyznela presvedčivo, že takouto finančnou čiastkou disponoval v hotovosti, že ju uchovával doma, následne požičiaval rôznym osobám, ktoré mu tieto finančné prostriedky postupne vracali s tým, že on ich následne daroval žalobkyni.

1.3. Žalovaný podľa súdu prvej inštancie preukázal vnos z výlučných finančných prostriedkov v celkovej sume 93 625,93 eura, z toho 829,85 eura získal darom od starej matky (čo žalobkyňa nepoprela), sumu 2 636,03 eura mu darovali jeho rodičia (čo potvrdili pri výsluchu obidvoch rodičov žalovaného a pôvod týchto peňazí bol preukázaný kúpnu zmluvou zo dňa 14. 11. 2007, na základe ktorej otec žalovaného obdržal kúpnu cenu 79 413,50 Sk, t. j. 2 636,03 eura), darom od svojej matky získal 5 377,42 eura (tieto finančné prostriedky matka žalovaného získala na základe zmluvy o úvere z 21. 3. 2006, ktorú predložil žalovaný ako dôkaz), sumu 880 000 Sk (29 210,65 eura) mu darovali rodičia z predaja svojho bytu v Banskej Bystrici (čo vyplynulo zo svedeckých výpovedí rodičov žalovaného a brata žalovaného, pričom žalobkyňa žiadnymi dôkazmi nevyvrátila, že tieto finančné prostriedky v sume 880 000 Sk boli žalovanému darované rodičmi a následne žalovaným vnesené do výstavby spoločného rodinného domu), sumy 22 000 eur a 22 400 eur získal od otca (ktorý ich pôvod preukázal úverovými zmluvami s bankou v R., kde dlhodobo pracoval), ďalej zo svedeckej výpovede otca žalovaného vyplynulo, že od roku 2009 po tom, čo nastúpil na starobný dôchodok, daroval synovi finančné prostriedky v sume 9 171,98 eura a následne ďalšiu sumu 2 000 eur, ktoré žalovaný vložil do spoločnej nehnuteľnosti. O vložení týchto prostriedkov do spoločnej nehnuteľnosti strán sporu svedčili nielen výpovede rodičov žalovaného, ale aj jeho brata s tým, že svedkovia potvrdili, že rodičia týmito darmi plnili dohodu, ktorá bola uzavretá v rodine, že bratovi žalovaného bude darovaný rodičovský dom a na vyrovnanie uvedeného rodičia darujú žalovanému finančné prostriedky na výstavbu rodinného domu. Ďalšie finančné prostriedky súd žalovanému nezohľadnil (dar od matky v sume 87 000 Sk, ktoré prostriedky mala matka čerpať s J. banky, keďže v tomto ohľade nebol predložený žiaden dôkaz; ani úver jeho rodičov z roku 2014 v V. V. vo výške 50 000 eur; ani finančné prostriedky, ktoré uvádzala matka žalovaného ako náklady na materiál 50 243 eur a náklady na prácu 83 455 eur, keď o týchto nákladoch bol predložený len zošit, kde matka žalovaného sama evidovala platby, a takýto dôkaz nebol schopný bez pochyby preukázať, že všetky sa týkajú výstavby rodinného domu patriaceho do BSM, pretože žalobkyňa toto rozporovala, keď tvrdila, že v období, keď prebiehala výstavba ich rodinného domu, aj rodičia žalovaného vykonávali rekonštrukciu rodinného domu; z výpovedí svedkov E. Z. a F. G. vyplynulo, že rekonštrukčné práce na prístavbe rodinného domu rodičov žalovaného prebiehali aj v rokoch 2005 a 2006, aj keď táto bola skolaudovaná v roku 2000). Ďalšie dôkazy navrhované žalobkyňou súd nevykonával a považoval ich za nadbytočné a nehospodárne, keď rodičia a brat žalovaného, ako aj otec žalobkyne boli ako svedkovia vypočutí podrobne, žalobkyňa bola pri vypočutí svedkov osobne prítomná, bola zastúpená právnym zástupcom a bolo jej umožnené klásť otázky na vypočutie svedkov.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie oboch strán sporu rozsudkom z 13. apríla 2022 sp. zn. 15CoP/49/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnej strane nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V plnom rozsahu sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie a s jeho odôvodnením. Zdôraznil, že prvoinštančný súd dôkazy nehodnotil paušálne, ale im venoval náležitú pozornosť a závery, ktoré vyplynuli z jednotlivých dôkazov, podrobil vzájomnej konfrontácii a porovnávaniu, pričom poukázal na podstatné nezrovnalosti, ktoré mali pre rozhodnutie význam. Dostatočne tiež odôvodnil, prečo nevykonával ďalšie žalobkyňou navrhované dôkazy, a to s poukazom na hospodárnosť konania, ako aj ich nadbytočnosť a neúčelnosť (bod 18., 22. a 35. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie), pričom nepostupoval v rozpore so zásadou rovnosti strán sporu, keď odmietol vykonať žalobkyňou navrhnuté dokazovanie.

2.1. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie podrobne uviedol zistenia, ktoré vyplynuli z výpovedí strán sporu a vypočutých svedkov a tiež z predložených listinných dôkazov a dospel k správnym záverom vo vzťahu k hodnoteniu dôveryhodnosti jednotlivých dôkazov. Ich preskúmaním odvolací súd dospel k záveru, že tieto sú logické a vyplynuli z legitímneho postupu súdu prvej inštancie, ktorý svoje rozhodnutie založil predovšetkým na nesporných tvrdeniach, listinných dôkazoch, ako aj výpovediach svedkov, ktorých pravdivosť mal overenú po vzájomnej konfrontácii jednotlivých dôkazov ako aj v časových súvislostiach. Výpovede svedkov teda hodnotil v celkovom kontexte vykonaných dôkazov. Logicky vyznieva aj skutočnosť, že rodičia žalovaného darovali pre žalovaného plnili rodinnú dohodu, keď bratovi žalovaného darovali rodičovský dom (o čom bola doložená darovacia zmluva) a na vyrovnanie darovali žalovanému finančné prostriedky na výstavbu rodinného domu. Myšlienkový postup súdu prvej inštancie je teda v tejto časti preskúmateľný a nie je možné považovať tieto úvahy a myšlienkové postupy súdu za neudržateľné, ako to namieta žalobkyňa. Súd prvej inštancie dal v odôvodnení rozhodnutia odpoveď na všetky podstatné a pre vec rozhodujúce skutočnosti. To, že nerozhodol podľa subjektívnych predstáv strán sporu, neznamena, že rozhodnutie nie je preskúmateľné a dostatočne odôvodnené.

2.2. Napokon odvolací súd konštatoval, že opomenutie aplikácie ustanovenia § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sa konvaliduje vydaním rozhodnutia vo veci samej, v ktorom súd prvej inštancie svoje názory oznámil, a tým zhojil tento procesný nedostatok (tu odvolací súd odkázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 11. júna 2018 sp. zn. II. ÚS 366/2018). Odvolací súd zdôraznil, že v záverečnej reči žalobkyňa nemala žiadne iné návrhy na dokazovanie okrem tých, ktorých vykonanie súd prvej inštancie zamietol, čo dostatočne v rozhodnutí odôvodnil. Nie je preto argumentačne udržateľné jej tvrdenie, že nemohla navrhnúť dôkazy. Na argumenty žalobkyne z jej podania zo dňa 22. 11. 2021 odvolací súd neprihliadal s použitím ustanovenia § 365 ods. 3 CSP, keďže nenastal dôvod uvedený v § 366 písm. d) CSP (tzv. „novoty v odvolacom konaní“), že by žalobkyňa uvedené dôkazy nemohla bez svojej viny uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Vo vzťahu k návrhu žalobkyne, aby odvolací súd nariadil znalcovi aktualizovať všeobecnú hodnotu nehnuteľností v čase rozhodovania odvolacieho súdu, odvolací súd poukázal na ustanovenie § 383 CSP, a to viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Preskúmovacia činnosť odvolacieho súdu spočíva v tom, že odvolací súd skúma, či rozhodnutie súdu prvej inštancie vyhovuje právu, procesnému alebo hmotnému, pričom vychádza zo skutkového podkladu, ktorý bol základom rozhodnutia súdu prvej inštancie. Aj tu odvolací súd poukázal na to, že nenastali dôvody pre pripustenie novôt v odvolacom konaní podľa § 384 ods. 3 CSP v spojení s § 366 písm. d) CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) včas dovolanie, ktoré odôvodnila podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne nesprávne, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a je tiež výsledkom nevykonania navrhnutého znaleckého dokazovania a ďalších navrhovaných dôkazov. Odvolací súd neposkytol okolnostiam veci zodpovedajúcu a presvedčivo preskúmateľnú odpoveď a odôvodnenie jeho rozsudku nespĺňa zákonné požiadavky podľa § 387 ods. 3 CSP. Súd selektívne pristupovali k vyhodnocovaniu dôkazov. Ňou navrhované dôkazy na spochybnenie obrany žalovaného ohľadom výšky finančných darov súd prvej inštancie nevykonával, hoci ich začal vykonávať. Išlo o skupinu podstatných dôkazov: vykonanie obhliadky a porovnanie pôdorysu stavieb rodičovského domu žalovaného v mapovom operáte evidencie nehnuteľností s ich reálnym stavom v prírode na dôkaz, že i po roku 2000 bolo investované

do nehnuteľností, teda nemohli byť v tvrdenom rozsahu darované finančné prostriedky; keďže žalovaný predložil len vo fotokópii neúplné kolaudačné rozhodnutie z roku 2000, bolo navrhované získať zo stavebného úradu úplné znenie kolaudačného rozhodnutia vrátane projektovej dokumentácie a z toho istého dôvodu zisťovať predložením úplných podkladov z evidencie nehnuteľností časové súvislosti a právne tituly zapísaných údajov; zisťovať výšku príjmov matky žalovaného v rokoch 2005 - 2007 na preukázanie finančnej situácie umožňujúcej tvrdenú výšku darov. Keďže po výsluchu svedkov zo dňa 17. 1. 2019 sa vyskytli zásadne nové skutkové zistenia, žalobkyňa navrhovala opätovný výsluch a konfrontáciu uvedených svedkov.

3.1. Podľa dovolateľky vecné a časové okolnosti nevykonania dokazovania vylučovali argumentáciu

odvolacieho súdu o nepoužiteľnosti novôt, keď súd prvej inštancie bezdôvodne neukončil započaté dokazovanie podstatné pre rozhodnutie vo veci. Neexistoval rozumný dôvod, aby dovolateľka paralelne s vykonávaním dokazovania súdom prvej inštancie vykonávala svoje vlastné dokazovanie. Pri právnom hodnotení novôt odvolací súd neprihliadol na to, že dovolateľka sa o význame nevykonaného hodnotenia jednotlivých dôkazov pre konečné rozhodnutie dozvedela až z odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Zistenia stavebnej inšpekcie nemali byť preto posudzované ako novoty a odvolací súd sa mal nimi zaoberať, keďže ich dovolateľka nemohla použiť bez svojej viny v konaní pred súdom prvej inštancie. Okrem toho súd nevenoval žiadnu pozornosť hodnovernosti a pravdivosti výpovedí svedkov žalovaného ohľadom výšky darov s poukazom na doktrínu RAVEN.

3.2. Ďalej dovolateľka namietala, že odvolací súd vôbec neodpovedal, resp. chybné odpovedal na jej námietku o aplikovateľnosti ustanovenia § 217 ods. 1 CSP s poukazom na § 378 ods. 1 CSP i v odvolacom konaní. Je podľa nej neudržateľné, aby odvolací súd nezohľadnil všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie, ku ktorým došlo od vyhlásenia rozsudku súdom prvej inštancie. Odvolací súd opomenul dôležité skutočnosti prípadu, nevyhodnotil ich, a tým sa jeho rozsudok stal nedostatočne odôvodneným. Chybnou aplikáciou a interpretáciou procesných noriem sa odvolací súd vyhol hmotnoprávnemu posúdeniu veci v právnej otázke „pri oceňovaní vecí patriacich do vyporiadavaného BSM sa vychádza zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, avšak v z ceny v čase, keď dochádza k vyporiadaniu“, hoci na túto otázku dovolateľka v odvolacom konaní poukazovala a postačujúco zdôvodnila potrebu vykonania navrhovaného dokazovania - aktualizácie znaleckého dokazovania v odvolacom konaní s poukazom na enormný nárast cien nehnuteľností na realitnom trhu.

3.3. Vada zmätočnosti podľa dovolateľky spočíva v tom, že nedošlo k vykonaniu navrhovaného rozsahu dokazovania podstatného pre rozhodnutie, že súdy dospeli ku skutkovým záverom, ktoré zjavne odporujú vykonaným dôkazom, pričom v rozpore s dôkaznou teóriou a s ustálenou judikatúrou vyžadovali od dovolateľky splnenie excesívneho dôkazného bremena, odôvodnenia oboch súdnych rozhodnutí sú v jadre nepreskúmateľné a nezodpovedajú požiadavke dostatočne presvedčivého odôvodnenia, odvolací súd neodstránil vadu zmätočnosti nevykonaním navrhovaných a pre vec podstatných dôkazov, čím nedal náležitú a presvedčivú odpoveď v zmysle § 393 ods. 2 CSP na všetky dovolateľkou nastolené odvolacie námietky, súdy vo výsledku vydali zmätočné a nepreskúmateľné rozhodnutie. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia podľa dovolateľky zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorú si odvolací súd nevšimol a neodstránil, pokiaľ postupoval podľa § 387 CSP.

3.4. Dovolateľka namietala aj vadu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktorú videla v nesprávnom právnom posúdení všeobecnej ceny spoločnej nehnuteľnosti - rodinného domu, ktorý bol predmetom vysporiadania. Pripomenula, že v podaní z 27. 1. 2022 argumentovala, že znalecký posudok zo dňa 23. 1. 2020 na stanovenie všeobecnej hodnoty rodinného domu a súvisiacich pozemkov je potrebné vzhľadom na plynutie času a nárast cien nehnuteľností považovať

za neaktuálny a navrhla, aby odvolací súd pri výpočte vyporiadavacieho podielu v jej prospech zohľadnil hodnotu nehnuteľností podľa aktuálneho ocenenia uskutočneného realitou kanceláriou AstonReal Zvolen s.r.o., zo dňa 25. 1. 2022. Pokiaľ odvolací súd s poukazom na § 383 CSP chybné odmietol túto jej argumentáciu, došlo k odklonu od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR v právnej otázke „pri oceňovaní vecí patriacich do vyporiadavaného BSM sa vychádza zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, avšak z ceny v čase, keď dochádza k vyporiadaniu“; konkrétne došlo k odklonu od rozhodnutí R 2/1970, R 42/1972, 2Cdo/9/1997, 4Cdo/113/2000, 5Cdo/95/2008, 3Cdo/88/2010, 7MCdo/1/2011, 1MCdo/12/2011, 2Cdo/176/2011, 3Cdo/174/2012, 1Cdo/81/2017, 3Cdo/180/2018, 2Cdo/131/2019, 7Cdo/274/2019, 6Cdo/53/2019, ako i k odklonu od ustanovenia § 217 ods. 1 CSP. Odvolací súd mal po správnosti rešpektovať právny názor, že otázka dĺžky trvania sporu o vyporiadanie BSM nič nemôže zmeniť na tom, že pri vyporiadaní nehnuteľného majetku je potrebné vychádzať z cien zodpovedajúcich stavu v čase vyhlásenia rozhodnutia (m. m. 3Cdo/343/2014). Napokon dovolateľka namietala, že k odklonu od stanoviska R 42/1972 (t. j. od ustálenej rozhodovacej praxe) došlo i vo výroku o náhrade trov konania, keďže uvedené stanovisko štandardne umožňuje i v sporoch o vyporiadanie BSM aplikovať zásadu úspechu.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „dovolačný súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť.

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania s poukazom na § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je riadne odôvodnené a je nepreskúmateľné.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti). Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúci je výlučne záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/213/2021). Dovolačný súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti, pričom takúto vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

10. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (napr. *García Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, najmä pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že za porušenie práva strany sporu na spravodlivý proces treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne

relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie a táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

11. Na druhej strane je však potrebné uviesť, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Odôvodnenie rozhodnutia v odvolacom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

12. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. V preskúmvanej veci dovolací súd zistil, že odvolací súd sa nielen stotožnil s dôvodmi uvedenými v rozsudku súdu prvej inštancie, ale sám tiež reagoval na odvolacie námietky žalobkyne. Pokiaľ tieto námietky žalobkyne boli opakovaním argumentácie z konania pred súdom prvej inštancie, je prirodzené, že odvolací súd na ne reagoval tými istými argumentmi, ako súd prvej inštancie, prípadne že na ne reagoval odkazom na argumentáciu súdu prvej inštancie, ktorú považoval za správnu.

13. V konkrétnostiach je možné uviesť, že odvolací súd venoval pozornosť námietke týkajúcej sa vyhodnocovania dôkazov, keď konštatoval, že prvoinštančný súd dôkazy nehodnotil paušálne, ale im venoval náležitú pozornosť, u každého dôkazu mu priradil hodnotiacu silu a stupeň vierohodnosti, pričom závery, ktoré vyplynuli z jednotlivých dôkazov, podrobil vzájomnej konfrontácii a porovnávaniu. Osobitne sa odvolací súd v bodoch 25 a 26 odôvodnenia zaoberal námietkou, že dokazovanie bolo vykonané neproporcionálne, v rozpore so zásadou rovnosti strán (túto námietku žalobkyňa vznesla aj v dovolaní), keď k tomu uviedol, že okresný súd svoje skutkové zistenia nevyvodil len z výpovedí svedkov, ale tieto hodnotil v celkovom kontexte vykonaných dôkazov a v rozhodnutí podrobne vysvetlil, ktoré skutočnosti mal preukázané a ktoré nie a z ktorých dôkazov vychádzal. V kontexte zistených skutočností a časovej línie tvrdených skutočností správne poukázal na to, že výpoveď otca žalobkyne ako svedka (keď uvádzal, že peniaze mal doma v hotovosti, prípadne že ich viackrát požičal rôznym osobám, ktorí mu ich následne vracali) nevyznela presvedčivo a tvrdenia žalovanej ohľadom daru je otca neboli preukázané.

14. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania. Ako už bolo

uvedené vyššie, dovolací súd môže v rámci prieskumu podľa § 420 písm. f) zasahovať do právoplatných rozhodnutí len výnimočne, ak ide o zjavnú arbitrárnosť pri vedení a vyhodnocovaní dokazovania alebo o rozpor s pravidlami formálnej logiky.

15. K námietke porušenia rovnosti strán pri vykonávaní a vyhodnocovaní dôkazov dovolací súd považuje za vhodné dodať, že súd prvej inštancie práve naopak dôsledne dbal na rovnosť strán, keď pri oboch stranách vzal za preukázané len také skutočnosti týkajúce sa vnosov do BSM, ktoré vychádzali nielen z výpovedí rodinných príslušníkov strán sporu ako údajných darcov finančných prostriedkov, ale aj z listinných dôkazov preukazujúcich, že títo darcovia mali príslušné finančné čiastky naozaj k dispozícii. Tak na strane žalobkyne, ako aj na strane žalovaného súd prvej inštancie napriek tvrdeniam svedkov - darcov neuznal také tvrdené vnosy do BSM, ku ktorým neexistovali listinné dôkazy o pôvode darovaných financií (na strane žalovaného neuznal ako dostatočné ani tvrdenie svedkyne v spojení s jej písomnými záznamami). Súd prvej inštancie dostatočne zrozumiteľne poukázal aj na časové súvislosti, keď rovnako na oboch stranách sporu uzнал aj investície do BSM, pri ktorých bol pôvod peňazí preukázaný s niekoľkoročným predstihom pred začatím výstavby rodinného domu strán sporu, na ktorú boli tieto peniaze darované. Aj keď súd prvej inštancie ani odvolací súd výslovne nespomenuli tzv. doktrínu RAVEN, o ktorej sa zmieňovala dovolateľka v dovolaní, je zjavné, že pri vyhodnocovaní výpovedí svedkov vychádzali z podstatných prvkov zhrnutých v tomto anglickom akronyme (spoločenské či vzťahové postavenie svedka a jeho záujem na výsledku sporu - v dôsledku tohto kritéria, ako už bolo uvedené vyššie, súdy uznali len také vnosy do BSM, ktoré boli okrem výpovedí príbuzných potvrdené aj listinnými dôkazmi; schopnosť a bezprostrednosť vnímania skutočností svedkom, jeho odbornosť, celkové vyznenie výsluchu svedka), predovšetkým však dôsledne hodnotili výpovede svedkov nielen samostatne, ale aj vo vzájomných súvislostiach s ostatnými vykonanými dôkazmi. V tomto kontexte vyznieva hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, ako logické a nemožno ho považovať za arbitrárne, pričom súd postupoval rovnako vo vzťahu k obojstrannému sporu.

16. Odvolací súd sa vysporiadal aj s argumentom žalobkyne, že súd prvej inštancie nevykonával ňou navrhnuté dokazovanie, keď v bode 23 odôvodnenia potvrdzujúceho odvolacieho rozhodnutia odkázal na body odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, obsahujúce odôvodnenie nevykonania niektorých žalobkyňou navrhnutých dôkazov. Dovolací súd k tomu uvádza, že nebolo zjavné, aké skutočnosti mali byť preukázané vykonaním obhliadky rodičovského domu žalovaného a porovnávaním s evidenciou nehnuteľností či so stavebnou dokumentáciou (v dovolaní dovolateľka neuviedla, aké zásadne nové skutkové zistenia sa vyskytli po výsluchu svedkov zo dňa 17. 1. 2019). Ak cieľom tohto dokazovania malo byť preukázanie, že rodičia žalovaného vykonávali práce na svojom dome aj po kolaudácii prístavby v roku 2000, túto skutočnosť mal súd prvej inštancie už preukázanú výpoveďami svedkov E. Z. a F. G., z ktorých „vyplynulo, že rekonštrukčné stavebné práce na prístavbe rodinného domu rodičov žalovaného prebiehali aj v roku 2005 a v roku 2006, ktoré skutočnosti svedkovia potvrdili na fotodokumentácii predloženej v konaní“ (bod 35 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Práve z dôvodu, že rodičia žalovaného aj v uvedenom období vykonávali stavebné práce na svojom dome, súd prvej inštancie konštatoval, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi dokladmi o kúpe stavebného materiálu predloženými matkou žalovaného a výstavbou rodinného domu patriaceho do BSM strán sporu. Keďže mal súd predmetnú skutočnosť (pokračujúce stavebné práce na rodinnom dome rodičov žalovaného) za už preukázanú, bolo procesne správne a logické, že nevykonával ďalšie dôkazy navrhované žalobkyňou.

17. Vo vzťahu k novým návrhom na vykonanie dôkazov, ktoré žalobkyňa uplatnila v odvolaní, odvolací súd správne poukázal na ustanovenie § 383 CSP, teda na viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Úlohou odvolacieho súdu v sporovom konaní nie je nanovo zisťovať skutkový stav, ale len preskúmať, či súd prvej inštancie zistil skutkový stav správne (prirodzene, podľa stavu v čase rozhodovania súdu prvej inštancie). Takto treba vykladať aj judikátúrou ustálenú zásadu, že pri vyporiadavaní BSM sa vychádza zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, ale z ceny v čase, keď dochádza k vyporiadaniu (R 21/1970, R 42/1972). Pod „časom, keď dochádza k vyporiadaniu“ sa v žiadnom z uvedených publikovaných rozhodnutí, ani v žiadnom z dovolateľkou

citovaných novších rozhodnutí najvyššieho súdu (sp. zn. 2Cdo/9/1997, 4Cdo/113/2000, 5Cdo/95/2008, 3Cdo/88/2010, 7MCdo/1/2011, 1MCdo/12/2011, 2Cdo/176/2011, 3Cdo/174/2012, 1Cdo/81/2017, 3Cdo/180/2018, 2Cdo/131/2019, 6Cdo/53/2019, 7Cdo/274/2019) nemá na mysli čas rozhodovania odvolacieho súdu o odvolaní, ale čas rozhodovania súdu prvej inštancie.

18. Podľa súčasného procesného predpisu (CSP) sa odvolacie konanie spravuje princípom neúplnej apelácie. Ako už bolo uvedené vyššie, odvolací súd nezisťuje nanovo skutkový stav veci, ale len (na základe námietok vznesených odvolateľom) preskúmava správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, vrátane správnosti zistenia skutkového stavu súdom prvej inštancie. Odvolací súd síce má možnosť zopakovať alebo doplniť dokazovanie, avšak len v prípade, ak sú dané odvolacie dôvody podľa § 365 CSP, teda najmä ak súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, alebo na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Pokiaľ súd prvej inštancie pri zisťovaní skutkového stavu nepochybil, nové dôkazy môže odvolací súd vykonávať len za podmienok ustanovených v § 366 CSP (tzv. novoty v odvolacom konaní), ktoré však v preskúmvanej veci neboli naplnené. Žalobkyňou tvrdený nárast cien nehnuteľností v období medzi vyhlásením rozhodnutia súdu prvej inštancie a rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno považovať za žiadnu z prípustných novôt v odvolacom konaní podľa § 366 CSP.

19. Pokiaľ išlo o návrh žalobkyne v odvolacom konaní vykonať dokazovanie oboznámením správy stavebne inšpekcie, odvolací súd správne konštatoval, že odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP). Ak žalobkyňa v dovolaní argumentovala tým, že nemohla predložiť tento dôkaz skôr, pretože sa spoliehala na to, že ňou navrhované dôkazy vykoná súd prvej inštancie, dovolací súd uvádza, že jednak nie je zrejmé, že by žalobkyňa už v konaní pred súdom prvej inštancie navrhovala vykonanie dôkazu správou stavebnej inšpekcie, predovšetkým však nie je zrejmé, aké nové skutočnosti mali byť týmto dôkazom preukazované vzhľadom na záver súdu prvej inštancie (zistený už na základe iných dôkazov), že stavebné práce na prístavbe rodinného domu rodičov žalovaného prebiehali aj po jej kolaudácii v roku 2000. Túto skutočnosť mal súd za preukázanú, preto ju nebolo potrebné preukazovať ďalšími dôkazmi (viď vyššie, bod 16 tohto odôvodnenia).

20. Pokiaľ dovolateľka namietala nesprávnosť rozhodnutia o trovách konania, bolo možné dať jej za pravdu v tom, že aj v konaní o vyporiadaní BSM je potrebné pri rozhodovaní o trovách posudzovať úspech jednej a druhej strany sporu. Avšak vzhľadom k tomu, že vyporiadanie BSM je v záujme oboch strán, nemožno za úspech žalobcu považovať samotnú skutočnosť, že súd BSM vyporiadal, prípadne že ho vyporiadal tak, ako žiadal žalobca. V rozhodnutí o náhrade trov konania v spore o vyporiadaní BSM je nevyhnutné zvážiť výsledok sporu z toho pohľadu, čo strany svojimi návrhmi obsiahnutými nielen v žalobe a vo vyjadrení, ale aj v ich ďalších podaniach vrátane odvolaní žiadali (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2022 sp. zn. III. ÚS 266/2022). Je teda potrebné porovnať, čo žiadali obe strany v priebehu celého konania, najmä čo bolo medzi nimi sporné, a úspech strán je potrebné odvodzovať od toho, ako rozhodol súd o týchto sporných skutočnostiach. V preskúmvanej veci teda odvolací súd správne konštatoval, že úspech alebo neúspech strán sporu je až v tom, akého podielu sa komu dostane (v porovnaní s tým, čo v priebehu konania žiadal - poznámka dovolacieho súdu).

21. V preskúmvanej veci je zrejmé, že sporná medzi stranami bola najmä hodnota ich vnosov do BSM a hodnota nehnuteľností patriacich do masy BSM (rodinný dom s príslušenstvom a záhradou). Rozdiel medzi tvrdeniami oboch strán o hodnote ich vnosov a o hodnote nehnuteľností a medzi súdom ustálenými hodnotami sa v konečnom dôsledku prejavil v konečnom vyjadrení vyrovnacej sumy, ktorú je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyňi - podľa rozhodnutia súdu prvej inštancie, potvrdeného odvolacím súdom, je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyňi na vyrovnanie jej podielu sumu 90 512,60 eura, kým žalobkyňa žiadala sumu 151 584 eur a žalovaný navrhoval sumu 45 000 eur. Je teda zrejmé, že rozhodnutie súdu bolo približne v strede medzi oboma sumami uvádzanými stranami konania (pričom bolo bližšie k návrhu žalovaného, než k návrhu žalobkyne). Okrem toho je potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že žalobkyňa pôvodne žiadala disparitné vyporiadanie BSM, do masy BSM žiadala zahrnúť aj ďalšie hodnoty (obchodný podiel v M..H..Z. V..R..J., vozidlo Fiat Ducato), ktoré súd napokon do

BSM nezahrnul, ako aj to, že žalobkyňa v priebehu konania zmenila svoje stanovisko tak, že žiadala, aby súd prikázal nehnuteľnosti z BSM do jej výlučného vlastníctva (napokon boli rozhodnutím súdu prikázané do vlastníctva žalovaného). Pri zohľadnení týchto skutočností výrok súdu prvej inštancie (potvrdený odvolacím súdom), ktorým nepriznal žiadnej strane nárok na náhradu trov konania, aj keď bol čiastočne nesprávne právne zdôvodnený, nemožno považovať za porušenie procesných alebo iných ústavou a zákonmi chránených práv žalobkyne.

22. Keďže žalobkyňa v dovolaní namietala aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, bolo potrebné, aby sa dovolací súd zaoberal aj touto jej námietkou. Nesprávne právne posúdenie pritom dovolateľka videla v nesprávnom určení všeobecnej ceny spoločnej nehnuteľnosti. Tu je potrebné uviesť, že určenie ceny nehnuteľnosti je v zásade otázkou skutkovou, avšak z kontextu dovolania je zrejmé, že námietka dovolateľky smerovala k údajnému odklonu súdov prvej a druhej inštancie od judikátorne ustálenej zásady, že pri vyporiadaní BSM sa vychádza zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, avšak z ceny týchto vecí v čase, keď dochádza k vyporiadaniu. Ide teda o právnu otázku, ako sa má na účely vyporiadania BSM zisťovať cena vecí patriacich do BSM.

23. Z obsahu dovolania vyplýva, že súdy sa mali odkloniť od uvedenej zásady tým, že vychádzali z hodnoty vecí v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, a nie v čase rozhodovania odvolacieho súdu. Touto otázkou sa už dovolací súd zaoberal vyššie v rámci dovolacej námietky o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu (viď body 17 a 18 tohto odôvodnenia). Na tomto mieste považuje za potrebné už len zopakovať, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu (dovolateľkou prezentované ani iné rozhodnutia) nesmeruje k tomu, že by sa v odvolacom konaní (pokiaľ ide o sporové konanie) mal nanovo prehodnocovať („aktualizovať“) skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, pokiaľ bol súdom prvej inštancie zistený správne a pokiaľ nie sú dané dôvody na aplikáciu novôt v odvolacom konaní podľa § 366 CSP. Pokiaľ teda odvolací súd nevykonal žalobkyňou požadované nové dokazovanie k aktuálnej hodnote nehnuteľností patriacich do masy BSM s odôvodnením, že je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), nielenže postupoval procesne správne, ale ani sa nemohol odchýliť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keďže ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu nie je taká, ako ju interpretovala žalobkyňa v dovolaní.

24. Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, resp. dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom, ktorý ustanovuje procesný predpis, preto dovolací súd dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

25. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.